

EL LLENGUATGE

Els límits ^{9/XII/1976}

de la incorrecció

El rebutg o la impugnació de les formes vicioses o errònies del llenguatge obliga a molta exactitud i precisió a definir amb molta claredat els límits de l'aplicació d'aquella forma que es combat o d'aquell gir declarat inadmissible. El llenguatge té tombants inesperats, casos imprevistos i coincidències insospitades que fan que, ben sovint, expressions i frases correctes del tot puguin ésser indegudament rebutjades perquè es relacionen, a tort, amb aquelles formes de llenguatge reiteradament combatudes com a impròpies, però de les quals no s'han explicat, o no s'han copsat, els límits amb prou exactitud.

Ens hi trobem repetidament amb la locució «donar-se compte», obtinguda per calc de la del castellà «darse cuenta» i autèntic flagell de la llengua parlada. Però una cosa és «donar-se compte», que s'usa impròpiament en lloc de adonar-se, que és la forma correcta, i l'altra donar compte (a algú, d'alguna cosa). A instàncies d'un lector que se sorprenia que féssim servir donar compte, vam dedicar un comentari anterior a explicar la diferència entre ambdues expressions, però això no ens ha privat de rebre més cartes d'altres lectors que ens manifesten la mateixa sorpresa. Adonar-se (algú, d'alguna cosa), doncs, vol dir «no passar-li desapercebuda» i donar-ne compte significa «exposar-la» (usualment, a algú a qui es té obligació de fer-ho).

Tothom sap, també —encara que molts no ho apliquen—, que frases com ara «Tenim que demanar diners» o «Tenen de fer-ho» són incorrectes, especialment la primera, i que el temps d'obligació s'expressa amb el verb haver i la preposició de: Hem de demanar diners i Han de fer-ho. Tanmateix, aquelles mateixes frases es podrien encioure en contextos més amplis en què resultarien correctes:...i, en conseqüència, tenim que demanar diners és l'única solució. Parlaven de la necessitat que tenen de fer-ho. En realitat, no es tracta de les mateixes «frases» sinó dels mateixos «conjunts de paraules». La trampa —o la diferència— és molt clara. Es tracta d'unes d'aquelles coincidències de l'idioma que hem dit que poden induir a considerar incorrecte allò que és correcte del tot.

ALBERT JANE